

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૦] ૩ S.C.R. ૫૯૪

પન્ને ઉર્ફે પ્રતાપ નારાયણ શુક્લા અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય

(ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૩૦૪/૨૦૦૬)

૯ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૯

[ચુકાદો ૩૧.૩.૨૦૧૦ ના રોજ મળેલ]

[હસ્તી સિંઘ બેદી અને જે. એમ. પંચાલ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦:

કલમ ૩૦૨ – બોમ્બ, પિસ્તોલથી ફાયરિંગ અને ગળું કાપીને ભોગ
બનનારનું મૃત્યુ નિપજાવવા બાબત – ચાર આરોપીઓ પૈકી એક ફરાર – ટ્રાયલ
કોર્ટ દ્વારા બે આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા – મૃત્યુદંડની સજા ફટકારવામાં આવી
– હાઈકોર્ટ દ્વારા ડેથ રેફરન્સનો અસ્વીકાર અને આરોપીઓની અપીલ પણ

ફટાલી – ઠરાવવામાં આવ્યું કે: વપરાયેલ બોમ્બ દેશી બનાવટનો હોવાથી, તેની અનિશ્ચિત સામગ્રી અને ક્ષમતાને જોતા, વિસ્ફોટના સ્થળથી ૪-૫ ડગલાં દૂર ઉભેલા સાક્ષીઓને ઈજા થવાની શક્યતા ઘણી ઓછી ગણાય – તપાસ કરનાર અધિકારીની જુબાની કે વિસ્ફોટના સ્થળથી આશરે ૪ ફૂટની ત્રિજ્યામાં છરા મળી આવ્યા હતા, તે પણ સૂચવે છે કે તે અંતરથી આગળ કોઈ ગુસ્સાનની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં – બોમ્બથી થતી ઈજાઓના કિસ્સામાં, ધારદાર હથિયાર જેવા ઘા સ્પષ્ટપણે શક્ય છે – પ્રોસિક્યુશન દ્વારા જણાવેલ મૃત્યુનો સમય તબીબી પુરાવા દ્વારા સમર્થિત છે – નીચેની બે અદાલતોએ આરોપીઓને દોષિત ઠેરવ્યા હોવાથી, નોંધાયેલા હકીકતના તારણોમાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ નથી – મેડિકલ જ્યુરિસ્પ્રુડન્સ – ભારતના સંવિધાન, ૧૯૫૦ – અનુચ્છેદ ૧૩૬.

મોદીનું મેડિકલ જ્યુરિસ્પ્રુડન્સ એન્ડ ટોક્સિકોલોજી ૭૪૧ – સંદર્ભિત.

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ડિક્શન: ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૩૦૪/૨૦૦૬.

અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૬૬૨૮/૨૦૦૪ માં તારીખ ૨૬.૧૦.૨૦૦૫ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તાઓ વતી અજય વીર સિંહ, બી. એસ. જૈન, એસ. એન. શુક્લા, નીતિન જૈન, મોહમ્મદ ઈરશાદ હનીફ.

સામાવાળા વતી પ્રશાંત ચૌધરી, એસ. કે. ઢિવેદી, ગર્વેશ કાબરા, શ્રીશ કુમાર મિશ્રા.

કોર્ટનો નીચે મુજબનો હુકમ આપવામાં આવ્યો હતો.

હુકમ

આ અપીલ નીચેની હકીકતોમાંથી ઉદ્ભવે છે:

ઘટનાના લગભગ એક મહિના પહેલા, પ્રથમ બાતમીદાર, પ્રોસિક્યુશન સાક્ષી નંબર ૧ (રામ અવધ યાદવ) ના પુત્ર શિવધારીએ રુદ્ર નારાયણ શુક્લા પાસેથી કેટલીક જમીન ખરીદી હતી. આ વેચાણ દસ્તાવેજના અમલીકરણથી આરોપી અપીલકર્તાઓ નારાજ હતા કારણ કે તેઓ પણ તે જમીનમાં રસ ધરાવતા હતા.

૭ નવેમ્બર, ૨૦૦૩ ના રોજ સાંજે આશરે ૭.૦૦ વાગ્યે, શિવધારી ભેડી ગામના શ્યામ કુંવરના ઘરે ગયા હતા અને આરોપી હરિહર શુક્લાની ઉશ્કેરણી પર, પત્ને ઉર્ફે પ્રતાપ નારાયણ શુક્લાએ શિવધારી પર બોમ્બ ફેંક્યો જે તેના પેટ પર પડ્યો અને વિસ્ફોટ થયો, જ્યારે ત્યારબાદ ચત્રે ઉર્ફે પ્રભુ નારાયણ શુક્લાએ

૧૨ બોરની દેશી બનાવટની પિસ્તોલથી શિવધારીના પેટ પર ફાયરિંગ કર્યું અને ફરાર આરોપી વિશ્વજીતે ગંડાસીથી તેનું ગળું કાપી નાખ્યું. શિવધારીનું ઘટનાસ્થળે જ તરત જ મૃત્યુ નીપજ્યું હતું. વિસ્ફોટનો અવાજ સાંભળીને રામ અવધ યાદવ અને તેના પુત્રો રામધારી, તિલકધારી અને દલસિંગર ઘટનાસ્થળે દોડી આવ્યા હતા, ટોચનો પ્રકાશ ફેંક્યો હતો અને આરોપીઓને ભાગતા જોયા હતા. ત્યારબાદ રામ અવધ યાદવ એક ફ્લોંગના અંતરે આવેલા પોલીસ સ્ટેશન દોડી ગયા હતા અને રિપોર્ટ નોંધાવ્યો હતો. રિપોર્ટને અનુસરીને, એસ.એચ.ઓ. ચંદ્ર બલી યાદવ (પ્રોસિક્યુશન સાક્ષી નંબર ૫) ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા, જરૂરી પૂછપરછ કરી, વપરાયેલા કારતૂસ ઉપાડ્યા અને મૃતક પર ફેંકવામાં આવેલા બોમ્બના છરા પાછા કબજે કર્યા. તેમણે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ કેટલાક સાક્ષીઓના નિવેદન રેકૉર્ડ કર્યા હતા પરંતુ તિલકધારીનું નહીં, જેનું નિવેદન ૮ દિવસના ગાળા પછી રેકૉર્ડ કરવામાં આવ્યું હતું.

તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, આરોપી હરિહર શુક્લા, પત્ને અને ચત્રે પર આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને તેઓએ ગુનાનો અસ્વીકાર કરતા, તેઓની સામે ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે તેના ૧૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૪ ના ચુકાદા દરમિયાન હરિહર શુક્લાને એવા આધારે નિર્દોષ જાહેર કર્યા કે તેણે હત્યામાં ભાગ લીધો ન હતો અને અન્ય બે આરોપીઓને મૃત્યુદંડની સજા ફટકારી હતી.

ત્યારબાદ મૃત્યુદંડની સજાના કન્ફર્મેશન માટે મામલો હાઈકોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે આરોપીઓએ પણ તેમની સજાને પડકારતી અપીલ દાખલ કરી હતી. મર્ડર રેકૉર્ડ્સ નકારવામાં આવ્યો હતો અને અપીલ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

ખાસ મંજૂરી દ્વારા આ અપીલ પત્રે અને ચત્રે, બે દોષિત આરોપીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ શ્રી અજય વીર સિંઘે સુનાવણી દરમિયાન ઘણી દલીલો રજૂ કરી છે. તેમણે પ્રથમ એ ધ્યાન દોર્યું હતું કે તબીબી પુરાવા નજરે જોનાર સાક્ષીઓની જુબાનીથી વિરોધાભાસી હતા કારણ કે જો સૂચવ્યા મુજબ ખૂબ જ નજીકથી મૃતક પર બોમ્બ ફેંકવામાં આવ્યો હોત, તો ચાર કે પાંચ ફૂટના અંતરેથી ઘટના જોનારા સાક્ષીઓને પણ ઈજા થઈ હોત અને આવું ન થયું હોવાથી વાર્તા પર શંકા જન્મે છે. તેમણે એવી પણ દલીલ કરી હતી કે તબીબી પુરાવા પરથી એવું જણાય છે કે બળેલા અને કાળા થયેલા કિનારીઓવાળા ત્રણ વિસ્ફોટક ઘા હતા, પરંતુ મુખ્ય ઘા સિવાયના છરાની ઈજાઓ પર મૃતદેહ પર આવા કોઈ નિશાન નહોતા જે ફરીથી પ્રોસિક્યુશનની વાર્તાને ખોટી ઠેરવે છે અને એક કરતા વધુ બોમ્બનો ઉપયોગ સૂચવે છે. તેમણે વધુમાં ધ્યાન દોર્યું હતું કે શરીર પરથી કોઈ છરા મળી આવ્યા નથી અને આ રીતે ૧૨ બોરની દેશી પિસ્તોલનો ઉપયોગ શંકાના દાયરામાં હતો. અંતે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી

હતી કે આ ઘટના કથિત રીતે ૭ નવેમ્બર, ૨૦૦૩ ના રોજ સાંજે ૭.૦૦ વાગ્યે બની હતી, પરંતુ નજરે જોનાર સાક્ષીઓના પુરાવા પરથી એવું જણાય છે કે તે ૮ નવેમ્બર, ૨૦૦૩ ના વહેલી સવારે બની હતી, જે નજરે જોનાર સાક્ષીઓની હાજરીને ખોટી ઠેરવે છે.

જોકે, વિદ્વાન રાજ્ય કાઉન્સેલે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને ટેકો આપ્યો છે.

અજય વીર સિંઘે દલીલ કરી છે તેમ એ સાચું છે કે બોમ્બ સાક્ષીઓથી થોડા અંતરે વિસ્ફોટ થયો હતો અને સામાન્ય સંજોગોમાં તેમને પણ કેટલીક ઈજાઓ થઈ હોત. જોકે, અમારો અભિપ્રાય છે કે વપરાયેલ બોમ્બ દેશી બનાવટનો હતો, જેની સામગ્રી અને પ્રદર્શન અનિશ્ચિત હતું. નજરે જોનાર સાક્ષીઓના પુરાવા વધુમાં તે દલીલને ખોટી ઠેરવે છે કે બોમ્બ સાક્ષીઓથી ૪ ફૂટ દૂર ફાટ્યો હતો. પુરાવા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે નજરે જોનાર સાક્ષીઓ વિસ્ફોટના સ્થળથી ૪-૫ ડગલાં દૂર ઉભા હતા. આ સામાન્ય રીતે આશરે ૨૦ ફૂટ જેટલું હોય, જે કિસ્સામાં સાક્ષીઓને બોમ્બથી કોઈ ઈજા થવાની શક્યતા ઘણી ઓછી ગણાય. તપાસ અધિકારીના પુરાવામાં આવ્યું છે કે વિસ્ફોટના સ્થળથી આશરે ૪ ફૂટની ત્રિજ્યામાં છરા ઉપાડવામાં આવ્યા હતા, જેનો અર્થ એ છે કે તે અંતરની બહાર કોઈ નુકસાનની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં, ખાસ કરીને કારણ કે બોમ્બ અશુદ્ધ ઘરગથ્થુ બનાવટનો અને અનિશ્ચિત પ્રદર્શન વાળો હતો.

શ્રી અજય વીર સિંઘની દલીલ કે ત્રણ અલગ-અલગ બોમ્બનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો તે પણ તબીબી પુરાવા દ્વારા ખોટી સાબિત થાય છે. અમે પોસ્ટ મોર્ટમ રિપોર્ટ પરથી જોઈએ છીએ કે વિસ્ફોટક ઈજાઓ છાતીના નીચેના ભાગમાં અને પેટમાં આશરે ૨૦ સેમી x ૮ સેમીના વિસ્તારમાં હતી અને તે વિસ્તારની બહારની ઈજાઓ છૂટાછવાયા છરાઓને કારણે થઈ હતી. માત્ર ડોક્ટરે ત્રણ અલગ-અલગ ઈજાઓ નોંધી હોવાથી, તે એવા નિષ્કર્ષ પર લઈ જઈ શકે નહીં કે ત્રણ બોમ્બનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

વિદ્વાન વકીલે એમ પણ રજૂઆત કરી છે કે મૃતદેહ પર જોવા મળેલા ધારદાર હથિયારના ઘા સમજાવવામાં આવ્યા નથી, તે પણ એ કારણસર સ્વીકાર્ય નથી કે મોદીના મેડિકલ જ્યુરિસ્પ્રુડન્સ એન્ડ ટોકસિકોલોજી પૃષ્ઠ ૭૪૧ પર એવું સૂચવવામાં આવ્યું છે કે બોમ્બ વિસ્ફોટની ઈજાઓના કિસ્સામાં, ધારદાર હથિયાર જેવા ઘા સ્પષ્ટપણે શક્ય છે.

શ્રી અજય વીર સિંઘ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સાક્ષીઓનું વર્તન અસામાન્ય હતું કારણ કે તેઓએ શિવધારી પરના હુમલા સમયે હસ્તક્ષેપ કર્યો ન હતો. હુમલાની ક્રૂરતા અને નિર્દયતાને જોતા આ રજૂઆત અસ્વીકાર્ય છે કારણ કે બોમ્બ અને પિસ્તોલનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને મૃતકનું

ગળું પણ કાપી નાખવામાં આવ્યું હતું; આવી સ્થિતિમાં નજરે જોનાર સાક્ષીઓ સમાન ભાગ્યના ડરથી આરોપીઓથી ઘણા દૂર રહ્યા હોય તે સ્વાભાવિક છે.

શ્રી અજય વીર સિંઘે એ વાત પર પણ ભાર મૂક્યો હતો કે પુરાવા પરથી એવું જણાય છે કે પ્રોસિક્યુશન પોતે ઘટનાના સમય વિશે અનિશ્ચિત હતું. તેમણે દલીલ કરી છે કે પ્રોસિક્યુશનની વાર્તા મુજબ ઘટના ૭ નવેમ્બર ૨૦૦૩ ના રોજ સાંજે આશરે ૭.૦૦ વાગ્યે બની હતી પરંતુ પ્રોસિક્યુશન સાક્ષી નંબર ૨ ના નિવેદન પરથી એવું લાગે છે કે તે બીજા દિવસે વહેલી સવારે બની હતી. એ સાચું છે કે પ્રોસિક્યુશન સાક્ષી નંબર ૨ એ એક તબક્કે જણાવ્યું હતું કે ઘટના સવારે પોલીસના આગમન પહેલા થોડા સમય પહેલા બની હતી. જોકે, એ સ્પષ્ટ નથી કે આ પોલીસ અધિકારીની પ્રથમ મુલાકાત હતી કે પછીની, કારણ કે પોલીસ સ્ટેશન ઘટનાસ્થળથી માત્ર એક ફ્લોંગ દૂર હતું. વધુમાં, ૮ નવેમ્બર, ૨૦૦૩ ના વહેલી સવારે ઘટના બની હોવાની વાર્તા તબીબી પુરાવા દ્વારા સ્પષ્ટ થતી નથી. ડોક્ટરનો અભિપ્રાય હતો કે મૃતકે તેના મૃત્યુના ત્રણ કલાક પહેલા તેનું છેલ્લું ભોજન લીધું હતું. અમારો અભિપ્રાય છે કે જો તેમ હોય અને બચાવ પક્ષની વાર્તા સાચી માનવામાં આવે તો હત્યા આશરે વહેલી સવારે ત્રણ કે ચાર વાગ્યે કરવામાં આવી હોત, જે અત્યંત અસંભવિત છે, કારણ કે ત્યારે છેલ્લું ભોજન રાત્રે આશરે ૧.૦૦ વાગ્યે લેવું પડ્યું હોત. જોકે, પ્રોસિક્યુશનની વાર્તા તબીબી પુરાવા સાથે સુસંગત છે કે મૃતકનું મૃત્યુ સાંજે ૭.૦૦ વાગ્યે થયું હતું અને ખોરાક મૃત્યુના ત્રણ

કે ચાર કલાક પહેલા લેવામાં આવ્યો હોત જે સામાન્ય માનવ વર્તન છે. વધુમાં, બે અદાલતોએ સ્પષ્ટ ચર્ચા પર અપીલકર્તાઓની વિરુદ્ધમાં તારણ આપ્યું હોવાથી, અમે નોંધાયેલા હકીકતના તારણોમાં દખલ કરવામાં સંકોચ અનુભવીશું.

અપીલ તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.